

LUNDS
UNIVERSITET

Sveriges förhållande till Nordiska Motståndsrörelsen

En normativ argumentationsanalys av Sveriges rapport till CERD från år 2017

Clara Koch

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSG31
Termin: Vårterminen 2019
Handledare: Olof Beckman
Omfång: 11072 ord

Abstract

I Sverige har nationalsocialistiska Nordiska Motståndsrörelsen¹ växt det senaste decenniet. De har arrangerat allmänna sammankomster och synts i offentliga politiska sammanhang. Det har gjorts att en diskussion om yttrandefrihet och rättigheter har kommit till ytan. Ska organisationer med rasistisk ideologi som grund få höras hur mycket de vill? Sverige har fått upprepad kritik från FN:s CERD-kommitté som hör till den internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering. Kommittén uppger bland annat oro för rasistiska organisationers tillväxt i Sverige och över det utrymme organisationerna hittills har fått. Mot den här kritiken har Sverige svarat och argumenterat för varför den nationella lagstiftningen är tillräcklig. Sveriges argument undersöks i en normativ argumentationsanalys med stöd av John Stuart Mills teori om frihet. Parallellt följer också en normativ tes om att Sverige bör förbjuda rasistiska organisationer, och det ges stöd för detta påstående genom tre vetenskapliga verk. Argumentationsanalysen följs av en diskussion om att värdera rättigheter i ett liberaldemokratiskt samhälle. Resultatet blir att yttrandefriheten inte är absolut. Sveriges argumentation i rapporten till CERD är inte tillräckligt hållbar för att motsäga sig kritiken från FN. Att kriminalisera rasistiska organisationer i Sverige är möjligt utan att inskränka på demokratin, och Sverige har arbete kvar att göra innan de lever upp till sina konventionsåtaganden avseende mänskliga rättigheter.

Nyckelord

Yttrandefrihet, grundlagen, Nordiska motståndsrörelsen, FN, CERD, demonstrationsfrihet, NMR, hets mot folkgrupp, rättighetskrock, demokrati

¹ Nordfront.se, Världsåskådning, Nationalsocialism,

<https://www.nordfront.se/category/varldsaskadning/nationalsocialism>, hämtad 27 maj 2019.

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
1.1	Problemformulering, syfte och frågeställningar	6
1.2	Material och avgränsningar	7
1.2.1	Primär- och sekundärmaterial	8
1.2.3	Källkritik	11
2	Bakgrund	13
2.1	Centrala begrepp	13
2.1.1	Demokrati och frihet	13
2.1.2	Rasism och nationalsocialism	13
2.2	Relevant lagstiftning	14
2.3	Begränsningar av yttrandefriheten	14
2.4	Historisk förankring	17
2.5	ECHR	17
2.6	CERD	18
2.7	Om Nordiska Motståndsrörelsen	19
3	Teori och metod	21
3.1	Teori	21
3.2	Metod	23
4	Litteraturöversikt och tidigare forskning	24
5	Analys och diskussion	30
5.1	Argumentationsanalys: Resultat	31
5.3	Diskussion	35
7	Slutsats	40
	Referenser	43

Förkortningslista

YGL: Yttrandefrihetsgrundlagen

NMR: Nordiska Motståndsrörelsen

CERD: The Committee on the Elimination of Racial Discrimination

ICERD: International Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination

ECHR: European Convention on Human Rights (på svenska EKMR)

1 Inledning

[...] och vad man vill är blott att hindra generation efter generation att störta i samma avgrund, som varit så ödesdiger för deras föregångare. - John Stuart Mill²

På sin hemsida, Nordfront.se, hyllar de Hitler³, förnekar förintelsen⁴ och drar paralleller mellan sin aktivism och moskéskjutningarna på Nya Zeeland år 2019.⁵ Nordiska Motståndsrörelsen (hädanefter NMR), är en nationalsocialistisk och anti-demokratisk organisation som verkar i Norden. NMR står för en politik som inte accepterar allas lika värde⁶, i motsats till 2 § regeringsformen som lyder “Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde [...]”.⁷ NMR fick tillstånd att demonstrera den 1 maj år 2019, på två orter i Sverige: Kungälv och Ludvika. Det provocerade en del och motdemonstrationer planerades hastigt.

I takt med att Sveriges och Europas politiska klimat tagit en kraftig högersväng det senaste decenniet har det skapat en miljö som är gynnsam för NMR. Den finska grenen av NMR har förbjudits, och diskussioner om detsamma förs i Norge. Men i Sverige består NMR. Deras godkända demonstrationer år 2019 gav upphov till en återupplivad diskussion om vems rättigheter som prioriteras i Sverige idag. Kan lagen om yttrandefrihet rättfärdiga NMR? Att en organisation vars uttryckliga syfte bland annat är att kriminalisera homosexualitet, stoppa invandring och “bevara den ariska rasen”, i dagsläget får lov att demonstrera i Sverige på högtidsdagar som judiska Jom Kippur och första maj kan problematiseras. Är yttrandefriheten gränslös?

² John Stuart Mill, *Om friheten*, [Ny utg.], Natur och kultur, Stockholm, 1984, s. 89.

³ Redaktionen, “Hitler och Tredje riket”, 2019 <https://www.nordfront.se/hitler-och-tredje-riket.smr>, hämtad 29 maj 2019.

⁴ Jimmy Thunlind, “Manipulativ undersökning påstår att 98 procent av svenskarna tror på ‘Förintelsen’”, 2019

⁵ Simon Lindberg, “Tankar om moskéskjutningarna i Nya Zeeland och eventuella paralleller till nordisk kamp”, 2019, <https://www.nordfront.se/tankar-om-moskeskjutningarna-i-nya-zeeland.smr>, hämtad 29 maj 2019.

⁶ Nordfront.se

⁷ 2 § regeringsformen, Sveriges Riksdag, 1974:152

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Yttrandefrihet är ett demokratiskt värde. Förutsättningar för yttrandefriheten är andra lagstiftade friheter, bland annat mötes-, demonstrations- och föreningsfriheter.⁸ Min avsikt är att analysera det faktum att en organisation vars uttryckliga syfte bygger på en våldsbejakande, diskriminerande ideologi, som är öppet antidemokratiska, ändå av Polismyndigheten och Regeringen får lov att organisera sig och demonstrera på offentliga platser. Analysen kommer att utgå ifrån de argument som Sverige anger för detta faktum.

Jag vill undersöka glappet mellan grundlagsfriheterna och rättigheterna hos de grupper som NMR är ett hot mot. Jag vill i den här uppsatsen undersöka huruvida Sverige bör tillämpa de tillåtna begränsningarna av yttrandefriheten i fallet NMR. Detta kommer jag göra genom att se CERD:s senaste rapport i jämförelse med Sveriges svar på rapporten. De argument jag kommer att ta stöd i är bland annat kritiken från FN genom CERD, nationell lagstiftning, men jag kommer också framhålla vilka rättigheter NMR har, och vems rättigheter som prioriteras i de båda dokumenten. Jag vill också att undersöka den juridiska aspekten av frågan, och föra en diskussion kring om yttrandefrihetens begränsningar används för sällan. Jag kommer också ta mig an en filosofisk diskussion om frihetsbegreppet i förhållande till den här frågan.

Jag kommer att följa en normativ tes att Sverige bör förbjuda NMR. Att tesen är normativ betyder att jag resonerar kring hur någonting bör vara. I det här fallet är min normativa ståndpunkt att det är möjligt, trots yttrandefrihetens starka ställning i Sverige, begränsa icke-demokratiska organisationers rätt att organisera sig. Min frågeställning kommer att ta stöd i den kritik FN:s traktatkommitté framfört mot Sverige genom *Internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering (ICERD)*:s senaste rapport från 2018. Frågeställningen som jag kommer att utgå från är följande:

- På vilket sätt argumenterar Sverige för att rättfärdiga NMR:s medverkan i det offentliga utrymmet?

⁸ Nationalencyklopedin, Yttrandefrihet,

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/yttrandefrihet>

1.2 Material och avgränsningar

Materialet är utvalt genom eftertänkta avgränsningar och sökord. Det finns mycket forskning på temat rasism och yttrandefrihet generellt, och jag tänker inte gå igenom alla dessa artiklar. Dels på grund av det begränsade tidsutrymmet, dels för att all den forskningen inte är relevant för min specifika frågeställning. Givet den tidsram jag har att genomföra uppsatsen kommer jag avgränsa mig till området Sverige med ett möjligt enstaka exempel från Europa där de har förbjudit rasistiska organisationer, för att stötta min tes om att Sverige bör förbjuda NMR.

Jag kommer inte fördjupa mig i det historiska perspektivet avseende nazistorganisationer eller diskutera liknande grupper med nationalsocialism som grund. På grund av det begränsade utrymmet kommer jag inte heller gå in djupare på specifika teman inom nynazismen och dess idéer, förutom relevant fakta som är nödvändig för uppsatsen.

Sveriges regering har vid några tillfällen nämnt att de ska se över lagstiftningen, än så länge har det inte genomförts. Jag tänker därför också resonera kring möjligheterna för att det löftet kommer förverkligas i en snar framtid.

Min avgränsning kommer bli inom tidsramen ca år 2000, tre år efter att NMR grundats och då påbörjan till material på ämnet dyker upp vid det årtalet, fram till nutid. Med fokus på att försöka hitta så ny information som är möjligt, då med avstamp i att NMR nyligen fått tillstånd att demonstrera på 1 maj år 2019 på två orter i Sverige.

1.2.1 Primärmaterial:

Jag kommer i följande uppsats att använda mig av två olika primärmaterial som jag valt ut och ska analysera. Dessa är beroende av varandra och ska gemensamt analyseras utifrån en argumentationsanalys. Materialet är de senaste versionerna av sin sort.

Det första primärmaterialet är följande: “Regeringskansliet, *Sveriges tjugoandra och tjugotredje periodiska rapport till FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering.*, Stockholm, 2017.”⁹ I den har Sverige rapporterat till CERD hur de uppfyller och implementerar eller planerar att åtgärda vissa punkter de fått kritik för tidigare, alternativt hur regeringen fortsatt stöttar det arbete som CERD uppmuntrar.

Det andra materialet är “Slutsatser avseende Sveriges kombinerade 22:a och 23:e periodiska rapport*”, från kommittén för avskaffande av rasdiskriminering, hädanefter traktatkommittén eller CERD.¹⁰

ICERD är en konvention från FN som flera medlemsstater, däribland Sverige, skrivit under. Att Sverige skrivit under samt ratificerat konventionen innebär att Sverige också står ansvarig för att implementera konventionen i staten. Det innebär att den rapport som Sverige skickar in är obligatorisk och den kommer också få ett svar i form av slutsatser av traktatkommittén för CERD. Det är dessa slutsatser från år 2018 som är mitt andra primärmaterial. Primärmaterialen är därmed beroende av varandra. Sverige lämnar sin rapport år 2017 och FN svarar år 2018.

Bland annat konstaterar CERD i svaret på rapporten att “*Kommittén är oroad över rasistiska och extremistiska organisationers närvaro i konventionsstaten och över deras offentliga demonstrationer.*” Det är främst den specifika kritik som förs i den punkten som jag kommer att ta stöd i genom min uppsats. Jag kommer att skilja på konventionen och kommittén genom de engelska förkortningarna ICERD (konvention) respektive CERD (traktatkommitté).

⁹Regeringskansliet, *Sveriges tjugoandra och tjugotredje periodiska rapport till FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering.*, Stockholm, 2017, (<https://www.regeringen.se/4abfb8/contentassets/ddc2b527534e42d59218ba632d0df760/sveriges-22-23-aterkommande-rapport-2017-01-04-till-cerd-kommitten.pdf>)

¹⁰ **Förenta nationerna**, *Internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering*, Distr.: allmän den 6 juni 2018, Kommittén för avskaffande av rasdiskriminering, “Slutsatser avseende Sveriges kombinerade 22:a och 23:e periodiska rapport*”. ICERD, International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination

Jag kommer löpande att dra paralleller mellan dessa material, och försöka att analysera och tolka skillnaderna i Sveriges argumentation för hur de jobbar med kritiken i dagens Sverige, och sedan koppla det till att NMR får ta offentlig plats. Det kommer jag att göra genom att lyfta exempel på när NMR demonstrerat samt haft torgmöte, och vilka konsekvenserna av det varit.

Därutöver kommer en fortlöpande källa i texten vara Sveriges lagstiftning avseende yttrandefrihet, såsom definierat i 2 kap. 1 § regeringsformen.¹¹

1.2.2 Sekundärmaterial:

Som sekundärmaterial har jag ett antal väl valda verk och texter. Jag har gjort en tidsmässig begränsning och plockat fram material från 2000-talet och framåt för att få aktuell och relevant forskning och material, eftersom mitt ämne handlar om situationen idag och hur den kan bli i framtiden. Frågeställningen är också delvis beroende av aktuell politik som ständigt förändras, så ju nyare material desto bättre. Jag har också gjort en geografisk avgränsning och valt bort artiklar som till exempel enbart handlar om USA. Därifrån finns mycket material på ämnet, men som inte är relevant för min forskning, eftersom USA inte är ett land jag ska undersöka. Däremot har jag valt två artiklar som forskat om andra nordiska länder för att det är närmare både geografiskt och politiskt, och en generell artikel om CERD, vilka är verksamma i hela världen.

Ett av materialen jag främst kommer använda till min analys är Förvaltningsrätten i Göteborgs dom i målen nr 10510-17 och 10517-17. Domen avser den demonstration NMR sökte tillstånd för 30 september år 2017 i Göteborg.¹² I domen anges bland annat Förvaltningsrättens skäl till tillståndet, samt de rättigheter som Judiska församlingen menade

¹¹ Regeringen, Så Styr Sverige, Det demokratiska systemet i Sverige, hämtad 20 maj 2019.

(<https://www.regeringen.se/sa-styr-sverige/det-demokratiska-systemet-i-sverige/grundlaggande-fri--och-rattigheter/>)

¹² Förvaltningsrättens i Göteborg dom i mål nr 10510-17 och 10517-17, s. 3.

kränktes av demonstrationen.¹³ Judiska församlingen yrkade på tillståndbeslutets datum (vilket sammanföll med Jom Kippur, den största judiska högtiden på året) och demonstrationens färdväg.¹⁴ De menade att domstolen bör göra en konventionskonform tolkning av den svenska författningen: för att tolka den i enlighet med ECHR som Sverige skrivit under.¹⁵ Sverige ska införa internationella åtaganden så långt det är möjligt i den nationella lagstiftningen.¹⁶ Svaret i domen löd dock att grundlagarna är överordnade ECHR, och att ECHR:s status som rättskälla dessutom inte är specificerad.¹⁷ De medger i nästa stycke att grundlagen dock ska tolkas i linje med ECHR så långt som det är möjligt.¹⁸ De skriver vidare att ett avslag av NMR:s ansökan skulle innebära en begränsning av NMR:s mötes- och demonstrationsfrihet och att grundlagen inte kan tolkas på något annat sätt. Polismyndigheten har dock möjlighet att, med stöd av 2 kap. 25 § ordningslagen att förbjuda en allmän sammankomst, om det vid en tidigare sammankomst uppkommit svårare oordning.

Vidare gör Judiska församlingen anspråk på sina rättigheter till exempel religionsfrihet, ECHR, art 4 i FN-konventionen och art. 20 i densamma.¹⁹ De uttrycker reell rädsla för sina liv i kombination med denna demonstration. Detta anför Judiska församlingen i domen:

Judiska församlingen anför bl.a. följande. Det är nödvändigt att vägra tillstånd för NMR:s demonstration i centrala Göteborg den 30 september med hänsyn till ordningen och säkerhet, i enlighet med 10 § ordningslagen (1993:1617). [...] Demonstrationen riskerar att vara ordningsstörande så att säkerheten och föreningsmedlemmars liv och hälsa inte kan garanteras.

20

Därefter för förvaltningsrätten i Göteborg ett resonemang om rättighetsvärdering: ska demonstrationsfriheten eller religionsfriheten beaktas högst? Det avslutas med att NMR får

¹³ Förvaltningsrättens i Göteborg dom i mål nr 10510-17 och 10517-17, 2017

¹⁴ Förvaltningsrättens i Göteborg dom i mål nr 10510-17 och 10517-17, s. 4.

¹⁵ Förvaltningsrättens i Göteborg dom i mål nr 10510-17 och 10517-17, s. 9.

¹⁶ Statens offentliga utredningar, *Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter*, SOU 2010:70, s. 20.

¹⁷ Förvaltningsrättens i Göteborg dom i mål nr 10510-17 och 10517-17, s. 10.

¹⁸ Förvaltningsrättens i Göteborg dom i mål nr 10510-17 och 10517-17, s. 9.

¹⁹ Förvaltningsrättens i Göteborg dom i mål nr 10510-17 och 10517-17, s. 5.

²⁰ Förvaltningsrättens i Göteborg dom i mål nr 10510-17 och 10517-17, s. 5.

lov att demonstrera, om än med ny färdväg. Mot det här dokumentet kommer jag också pröva det Sverige säger i CERD-rapporten, särskilt på punkt 91 och 92, och undersöka hur det förverkligas i praktiken. I det här fallet var det lagmannen, den högsta juridiskt ansvarige, som dömde i målen, vilket pekar på frågans tyngd.

Det andra materialet är *Nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott* från Sveriges regering.²¹ Som ett resultat av en tidigare rapport till CERD formulerades denna nationella plan år 2016 av Sveriges Regering genom Alice Bah Kuhnke, Morgan Johansson och Anders Ygeman. I den tar de upp konkreta åtgärder som genomförs eller ska genomföras för att motverka rasism, fientlighet och hatbrott. Jag kommer att använda mig av deras åtgärder mot rasism, deras argument varför och hur rasism i Sverige bör motverkas, och ställa dessa i förhållande till hur regeringen tillåter NMR ta plats i det offentliga.

Därefter kommer jag att använda mig av de perspektiv som lyfts i följande tre verk:

Sindre Bangstad, *Fighting Words: What's Wrong with Freedom of Expression?*, Journal of Ethnic & Migration Studies. 2014, Vol. 40 Issue 2, p266-282. 17p. Vetenskaplig artikel som tar sin plats i Norge och Norges utveckling av yttrandefrihetens gränser - relevant i och med liknande organiseringar, lagstiftning och problematik som i Sverige.

Erik Bleich, *The freedom to be racist? How the United States and Europe struggle to preserve freedom and combat racism*, från år 2011 är en vetenskaplig bok med utgångspunkt ur flera olika länder. Den är relevant för ett bredare filosofiskt perspektiv samt tar upp förhållandet mellan demokrati, idéer om vad "friheter" innebär och antirasism, applicerbart även i en svensk kontext.²²

²¹<https://www.regeringen.se/4aee39/contentassets/0be1b45cd781476494e91d92824deb4d/nationell-plan-mot-rasism-liknande-former-av-fientlighet-och-hatbrott>

²² Erik Bleich, *The freedom to be racist?* [Elektronisk resurs] *how the United States and Europe struggle to preserve freedom and combat racism*, New York ; Oxford : Oxford University Press, 2011.

Matthias Goldmann och Mona Sonnen, *Soft Authority against Hard Cases of Racially Discriminating Speech: Why the CERD Committee Needs a Margin of Appreciation Doctrine*, Goettingen Journal of International Law, från år 2016. En artikel som för tesen att CERD borde efterlikna internationella domstolar särskilt avseende rasdiskriminerande yttranden för att stärka CERD-kommitténs legitimitet i frågan. Relevant och med ett internationellt perspektiv för vidare förståelse.

1.2.3 Källkritik

Mina primärmaterial kommer dels från Regeringen och dels från traktatkommittén som verkar genom CERD-konventionen under FN. Materialet från Regeringen är det jag ska analytiskt kritisera, och den källkritik som är relevant att ha med sig där är att materialet vill sätta Sveriges position i ett bra ljus. FN är en världsomspännande institution där traktatkommittén består av personer på högt uppsatta positioner vars arbete är att vara mycket kritiska mot konventionsstaten, vilket kan vara bra att ha med sig när jag läser rapporterna.

Vad gäller sekundärmaterial finns det några felkällor att vara medveten om. Till exempel är en del av dem skrivna av studenter, däremot har alla blivit granskade. De kan ändå vara vinklade åt endera håll, vilket är värt att ha i åtanke.

Därutöver kommer jag att använda mig av några artiklar från svensk media, bland andra Göteborgs-Posten. Det är en liberal tidning vilket är värt att ha i åtanke, men det är en stor dagstidning som blir korrekturläst; så att använda citat eller fakta, till exempel avseende lokalnyheterna i Kungälv, vill jag hävda är säkert och trovärdigt. Det gäller för övriga tidningar som används som källa i uppsatsen, då de används för att lyfta exempel från NMR:s verkan i praktiken.

2 Bakgrund

2.1 Centrala begrepp

2.1.1 Demokrati och frihet

Jag kommer bland annat att använda mig av begreppet demokrati. Jag kommer använda min stipulativa definition, och stipulativ innebär ett begrepp som kan ha flera betydelser beroende på vem man frågar. Min stipulativa definition av begreppet är i meningen folkstyrelse, det vill säga ett statskick där folkviljan har reellt politiskt inflytande med innebörden att alla personer i staten får delta i det politiska samhället på någorlunda lika villkor, genom till exempel regelbundna val, och där statschef, regeringschef eller dylik är folkvald. Sveriges demokrati förklaras enligt regeringsformen såhär: "Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning och på allmän och lika rösträtt. Den förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statskick och genom kommunal självstyrelse."²³

Min stipulativa definition av det frihetsbegrepp som jag kommer att förhålla mig till i uppsatsen är "frihet" som ett nyckelbegrepp i det liberaldemokratiska samhället, med lagstiftade friheter som religionsfrihet och yttrandefrihet som konkreta exempel. Med de friheterna tillkommer även ansvar hos individen gentemot omgivningen, till exempel genom att inte missbruka sina friheter. Detta ska vara reglerat i lagstiftning och bygger på demokratiskt fattade beslut.

2.1.2 Rasism och nationalsocialism

Jag kommer att använda mig av den begreppsliga innebörden av ordet rasism som Ungdomsmottagningen definierar som: när man behandlar någon annorlunda på grund av exempel dennes hudfärg, folkgruppstillhörighet, ursprung eller religion. Både i form av

²³ 1 kap. Statskickets grunder, 1 § regeringsformen.

tankesätt samt hur man betar sig mot denne.²⁴ Det är viktigt att tillägga att rasism är en alltför komplex företeelse för att kunna förklaras utifrån en enda faktor.²⁵ Den här uppsatsen kommer framförallt bemöta den rasism som används i kontext av idén om **“Racist opinion-as-motive”**²⁶, ett engelskt begrepp taget ur en bok av Erik Bleich, som syftar till en form av rasism som fungerar som motiv för det man aktivt manifesterar. NMR:s politik till exempel, som är motiverad av den rasistiska åsikten att särskilda grupper i samhället är mindre värda. Bleich beskriver begreppet som ett fenomen, vilket stater har eller kan kriminalisera.²⁷

Nationalism är en högerextrem ideologi och världsåskådning.²⁸ Begreppet förkortas nazism och kommer i den här uppsatsen vara begränsat till begreppet nynazism; som syftar till nazism som ny politisk rörelse efter 1960-talet.²⁹ NMR för en nationalsocialistisk politik och uttrycker sig bland annat såhär i sitt partiprogram:

I skrivande stund väller tiotusentals rasfrämlingar in i Norden varje vecka, vilket redan kortsiktigt kommer leda till oerhörda problem för vårt folk.³⁰

2.2 Relevant lagstiftning

Yttrandefrihetsgrundlagen, hädanefter YGL, avser yttrandefrihet i media och övriga sändningar. Yttrandefrihet är utöver definitionen i YGL i Sverige ett samlingsbegrepp som manifesteras på olika sätt i samhället. Detta regleras i flera författningar och inte endast i YGL, till exempel även i Regeringsformen. I följande uppsats kommer jag att använda mig

²⁴ UMO, *Rasism*, <https://www.umo.se/vald-och-krankningar/diskriminering/rasism/>

²⁵ Nationalencyklopedin, *Rasism*, <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/rasism>

²⁶ Erik Bleich, *The freedom to be racist?* [Elektronisk resurs] *how the United States and Europe struggle to preserve freedom and combat racism*, New York ; Oxford : Oxford University Press, 2011, s. 107.

²⁷ Bleich, s. 106.

²⁸ Nationalencyklopedin, *Nynazism*, <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/nynazism>

²⁹ Ibid

³⁰ Ansvarig utgivare: Emil Hagberg, *Vår väg: Ny politik för en ny tid*, Nordfront Förlag, 2015, s. 55.

av den yttrande-, mötes-, och demonstrationsfrihet som står förklarade i 2 kap. 1 § regeringsformen, eftersom att jag ska undersöka Sveriges argument för NMR:s frihet att demonstrera, och inte deras rätt till att uttrycka sig i medieutskickningar. Det är även snarare i linje med opinionsfriheterna än YGL som FN och ECHR:s tolkningar av begreppet yttrandefrihet lyder.

I följande kontext kommer jag att använda mig av samlingsbegreppet yttrandefrihet i den ordalydelse som definieras i regeringsformen. Jag kommer här begränsa mig till punkt 1, 3 och 4 då punkt 2 ej är relevant i det här sammanhanget:

2 kap. Grundläggande fri- och rättigheter

Opinionsfriheter

1 § Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad

1. yttrandefrihet: frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor,
2. [...]
3. mötesfrihet: frihet att anordna och delta i sammankomster för upplysning, meningsyttring eller annat liknande syfte eller för framförande av konstnärligt verk,
4. demonstrationsfrihet: frihet att anordna och delta i demonstrationer på allmän plats³¹

Inom Förenta Nationerna definieras yttrandefrihet i artikel 19 i FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter: “Var och en har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att utan ingripande hysa åsikter samt söka, ta emot och sprida information och idéer med hjälp av alla uttrycksmedel och oberoende av gränser”.³²

För att avslå en demonstrationsansökan måste Polisen göra det baserat på risk för oordning och säkerhet.³³ Det är anvisat i Sveriges ordningslag. 2 kap. 10 § ordningslagen: “Tillstånd till

³¹ 2 kap. Grundläggande fri- och rättigheter, Opinionsfriheter, paragraf 1, 3 och 4, regeringsformen

³² UN General Assembly, *Universal Declaration of Human Rights*, 10 December 1948, 217 A (III), art. 19

³³ Ordningslag (1993:1617) SFS-nummer 1993:1617

en allmän sammankomst får vägras endast om det är nödvändigt med hänsyn till ordningen eller säkerheten vid sammankomsten.”³⁴ Det är inte definierat var gränsen för oordning går.

2.3 Begränsningar av yttrandefriheten

Yttrandefriheten är inte gränslös i Sverige, den regleras i olika former i lagen. Till exempel lagen om hets mot folkgrupp, som återfinns i 16 kap. 8 § brottsbalken. Den bestämmelsen är en begränsning av yttrandefriheten, eftersom den innebär att man inte får lov att uttrycka sig hatiskt eller hotfullt mot en särskild folkgrupp.

I FN begränsas yttrandefriheten bland annat i konventionen ICCPR artikel 20. ICCPR avser medborgerliga och politiska rättigheter.³⁵ Artikel 20 säger att “any advocacy of national, racial or religious hatred that constitutes incitement to discrimination, hostility or violence shall be prohibited by law.”³⁶ Advocacy översätts till *förespråkar*, så definitionen innefattar inte bara verbal diskriminering utan snarare alla former av uppmuntran till rasdiskriminering. Vidare lyder ICCPR artikel 21 att rätten till allmänna sammankomster får bli inskränkt om det sker i syfte att skydda andra människors rättigheter.³⁷

Rätten till fredliga sammankomster skall erkännas. Utövandet av denna rättighet får inte underkastas andra inskränkningar än sådana som föreskrivs i lag och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till statens säkerhet eller den allmänna säkerheten, den allmänna ordningen, skyddet av folkhälsan eller sedligheten eller skyddet av andra människors rättigheter och friheter.³⁸

³⁴ 2 kap. 10 § ordningslagen

³⁵ Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, Regeringskansliet, 2011

³⁶ General Comment No. 11: Prohibition of propaganda for war and inciting national, racial or religious hatred (Art. 20) : . 29/07/1983. CCPR General Comment No. 11.

³⁷ Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, Regeringskansliet, 2011, art. 21, s.14.

³⁸ Ibid

2.4 Historisk förankring

Stödet för yttrandefrihet går långt tillbaka i tiden.³⁹ Att stödet är starkt i Sverige är inte en slump. Sverige var först i världen med att lagstadga tryckfrihet som senare ledde till yttrandefrihet och utökade rättigheter.⁴⁰ Det är ett politiskt arv att värna om. Tryckfriheten var ett första steg mot demokratisering och yttrandefrihetsgrundlagen som senare tillkom.⁴¹

Sverige har också en bakgrund av rasism och rasbiologi. Det förringas inte heller i den Nationella planen mot rasism och liknande former av fientlighet och hatbrott, där författarna skriver att det också varit statligt sanktionerad politik en gång i tiden.⁴² Den bakgrundshistorien är relevant att ha med sig när diskussion om förbud mot rasistiska organisationer förs, eftersom att lagar, eller icke-lagar, många gånger är konsekvenser av historiska skeenden.⁴³ En historisk kontext är viktigt att ha med sig för att förstå varför vissa stater har valt att reglera eller inte reglera.⁴⁴

2.5 ECHR

ECHR (eller EKMR på svenska) är European Convention on Human Rights, en konvention framtagen av Europarådet.⁴⁵ Eftersom att Sverige har ett system där internationella konventioner ska implementeras i den nationella lagstiftningen, så gäller den även som svensk lag (1994:1219).⁴⁶ Sverige ratificerade ECHR år 1952, och lagen inkorporerades i

³⁹ Riksarkivet, Varför var Sverige först, <https://riksarkivet.se/varfor-var-sverige-forst>

⁴⁰ Ibid

⁴¹ Ibid

⁴² Alice Bah Kuhnke, Morgan Johansson, Anders Ygeman, “*Nationell plan mot rasism och liknande former av fientlighet och hatbrott*”, Kulturdepartementet, Regeringen, 2016, s. 1.

⁴³ Bleich, s. 132.

⁴⁴ Bleich, s. 42.

⁴⁵ Lag (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, Justitiedepartementet L6, Regeringskansliets rättsdatabaser

⁴⁶ Statens offentliga utredningar, *Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter*, SOU 2010:70, s. 18.

svensk lag 1995.⁴⁷ Lagar eller andra föreskrifter får inte meddelas i strid med Sveriges åtaganden enligt ECHR. Artikel 9 “Tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet”, art. 10 “yttrandefrihet” och art. 11 “frihet att delta i sammankomster och föreningsfrihet” och art. 17 “förbud mot missbruk av rättigheter” i ECHR är framförallt relevanta för denna forskning.⁴⁸

2.6 CERD

International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (ICERD) är en FN-konvention. Sverige är bunden till den konventionen, då man ratificerat den. I följande kontext är ICERD relevant då det är med stöd i den som Sverige fått kritik bland annat för att inte kunna hantera rasdiskriminerande organisationer. Om man har ratificerat ICERD så är det obligatoriskt att skicka in reguljära rapporter till kommittén, CERD, avseende det nationella arbetet med de artiklar som ICERD innehåller. Därefter svarar CERD på den nationella rapporten med “Slutsatser avseende rapporten”. Det kan vara viktigt att poängtera att FN-konventioner generellt inte har särskilt stor rättslig tyngd i konventionsstaten. Det är en sådan rapport som jag primärt ska analysera i följande text.

Artikel 4b i ICERD är den som är mest relevant i denna kontext. Artikelns säger att alla konventionsstater;

Shall declare illegal and prohibit organizations, and also organized and all other propaganda activities, which promote and incite racial discrimination, and shall recognize participation in such organizations or activities as an offence punishable by law.⁴⁹

Sverige har fått upprepade gånger kritik från CERD på grund av ett för extensivt tillåtande av yttrandefriheten och brist på skydd för utsatta grupper, särskilt i förhållande till artikel 4b i konventionen.

⁴⁷ Ibid

⁴⁸ Lag (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

⁴⁹ ICERD, art 4b

2.7 Nordiska Motståndsrörelsen, NMR

För att förstå sammanhanget för problemets vidd kommer jag i följande stycke ge bakgrundsinformation om Nordiska Motståndsrörelsen, NMR. Det är en nynazistisk organisation som spänner över flera länder i Norden, men har idag starkast fäste i Sverige.⁵⁰ NMR har de senaste åren synts mer i det offentliga och tillskansat sig mer politiskt utrymme. År 2018 fick de tillstånd att vara med på Almedalsveckan och nu ställer de upp i både riksdagsval och kommunval på vissa orter, och har fått tillstånd att demonstrera på Första maj i orterna Kungälv och Ludvika år 2019.⁵¹ I sitt partiprogram skriver de bland annat att de vill stoppa all invandring, avveckla demokratin som vi har den idag och riva lagen om hets mot folkgrupp, och menar att massinvandringen skadar “den nordiska rassammansättningen”.⁵² Här ges exempel på det fenomen Erik Bleich kallar racist-opinion-as-motive, applicerat i det här sammanhanget att NMR:s politiska syfte grundar sig på en rasistisk åsikt om “rassammansättning”.⁵³

Vår rasliga överlevnad och frihet är det absolut viktigaste målet med Nordiska motståndsrörelsens politiska kamp. Mot detta finns många hot, varav det mest alarmerande och akuta idag är den massinvandring av rasfrämmande människor som sker till Norden.⁵⁴

Motståndet mot NMR har också varit kraftigt. När NMR skulle ha allmän sammankomst i Göteborg 2017 yrkade Judiska församlingen på att de inte skulle få tillstånd, och när

⁵⁰ Nordiska motståndsrörelsen, https://sv.wikipedia.org/wiki/Nordiska_motst%C3%A5nds%C3%B6relsen, hämtad 4 juni 2019.

⁵¹ Frida Holmberg, Peik Österholm, *Forskare: Om Nordiska motståndsrörelsen förbjuds går de bara under jorden*, 2018, hämtad 4 april 19.

(<https://svenska.yle.fi/artikel/2018/08/28/forskare-om-nordiska-motstandsrorelsen-forbjuds-gar-de-bara-under-jorden>)

⁵² Ansvarig utgivare: Emil Hagberg, *Vår väg: Ny politik för en ny tid*, Nordfront Förlag, 2015, s. 25

⁵³ Bleich, s. 107.

⁵⁴ Hagberg, s. 8

demonstrationen senare genomfördes möttes NMR av ett stort antal motdemonstranter och de kunde inte fullfölja sin angivna demonstrationsväg.⁵⁵

Den 30 september 2017 fick de avbryta sin demonstration i Göteborg och under Almedalsveckan var det andra grupper som inte vågade vara där, och NMR var våldsamma mot andra personer på plats. Motståndet mot deras medverkan i Almedalen var stort, och diskussionen gav upphov till följande citat av NMR-aktivisten Emil Hagberg: “Om vi inte ges tillträde till Almedalen kommer vi att släppa lös 1 000 fulla skinheads i Visby”.⁵⁶ Den 29 maj år 2019 gick RFSL ut med att de ställer in sin medverkan på nästkommande Almedalsvecka mot bakgrund av det tumult som uppstod i samband med NMR förra året.⁵⁷ RFSL:s förbundsordförande Sandra Ehne kommenterar rättighetskrocken: “Något är fel när nazisternas demonstrationsfrihet skyddas samtidigt som vår mötes- och föreningsfrihet inte skyddas”.⁵⁸

När NMR i Kungälv hösten 2018 skulle ha valstuga och hålla torgmöten sa Kungälv kommun emot, men Polismyndigheten gav NMR tillstånd i slutändan.⁵⁹ Polisen menade att NMR:s rätt att demonstrera gick före ordning och säkerhet.⁶⁰ Säkerhetspolisen har fastslagit att NMR är Sveriges farligaste nazistgrupp.⁶¹

NMR använder inte ordet nazism om sin ideologi utan det förlängda nationalsocialism. Deras partiprogram tydliggör deras anti-demokratiska ståndpunkter:

⁵⁵ Josefine Olausson, Filip Kruse, *Göteborg skickade hem NMR*, Göteborgs-Posten, 2017, (<https://www.gp.se/nyheter/g%C3%B6teborg/g%C3%B6teborg-skickade-hem-nmr-1.4687860>) hämtad 20 maj 2019.

⁵⁶ Malin Stenström, “*NMR:s hot: kommer att bli värre*”, Helagotland.se, 2018, hämtad 23 maj 2019.

⁵⁷ Anders Bolling, “*RFSL ställer in Almedalen – markerar mot nazistnärvaro*”, Dagens Nyheter, 29 maj 2019, hämtad 29 maj 2019 <https://www.dn.se/nyheter/politik/rfsl-staller-in-almedalen-markerar-mot-nazistnarvaro/>

⁵⁸ Bolling, Dagens Nyheter, 2019

⁵⁹ Martina Liljedahl, *Kungälv kommun vill få stopp på NMR*, Göteborgs-Posten, 2018. Hämtad 9 april 2019.

⁶⁰ Liljedahl, 2018. Hämtad 9 april 2019

⁶¹ Arash Mokhtari, Linnea Carlén, *Fyra fakta om NMR*, SVT, Publicerad 29 september 2017, läst 4 april 2019, (<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/fyra-saker-du-behover-veta-om-nmr>)

Att vara en så kallad demokrat idag är alltså i praktiken att vara anhängare, medvetet eller omedvetet, till den sionistiska självutnämnda elit som styr västvärlden och den folkmordspolitik som dessa för.⁶²

3 Teori och metod

I följande avsnitt kommer jag att presentera den vetenskapliga teorin och den metod jag kommer att arbeta med genom uppsatsen.

3.1 Teori

Jag kommer utgå ifrån delar av John Stuart Mills teori om frihet, som återfinns i hans bok "Om friheten".⁶³ Till största del kommer jag fokusera på hans teorier om hur man som fri individ ingår i ett samhälle, vad det bör innebära och till vilken grad en individ balanserar sin frihet mot samhällets auktoritet. Detta formulerar Mill i kapitel IV i kapitlet "Om gränserna för samhällets makt över individen", i boken "Om friheten". Mill resonerar att den som lever i ett samhälle har skyldighet att anta vissa handlingsnormer gentemot andra människor.⁶⁴ Handlingsnormerna beskriver han som ett tillvägagångssätt där man inte får skada varandras intressen i kraft av rättigheter, och handla på ett sätt som inte orsakar andra i samhället skador eller obehag.⁶⁵ För att skador och obehag ska undvikas så har samhället rätt att tvinga individen att upprätthålla dessa normer och skyldigheter. Om hen kränker dessa handlingsnormer, då är det samhällets ansvar och skyldighet att utöva vedergällning mot hen.

⁶⁶

⁶² Hagberg, 2015, s. 21.

⁶³ John Stuart Mill, *Om friheten*, [Ny utg.], Natur och kultur, Stockholm, 1984

⁶⁴ Mill, s. 83.

⁶⁵ Mill, s. 83.

⁶⁶ Mill, s. 88.

Dessa handlingsnormer bygger på att vissa regler rörande moral har klarlagts i samhället efter att något prövats och förkastats.⁶⁷ Det kan konkretiseras genom att se hur vi har tagit ställning till exempel mot vad som är brott mot mänskligheten, och hur vi förklarat och kommit överens om våra rättigheter i FN-dokument.

Mill konstaterar att en individ i ett samhälle förvärvar vissa rättigheter i samhället om man betar sig omoraliskt.⁶⁸ Det innebär att en person som förslagsvis inte värnar om allas lika värde, ett moraliskt värde vi kommit överens om genom till exempel avtal och prövningar, därmed förvärvar sin rätt till att få samhällets sympatier.

Handlingar som skadar eller inskränker på sin medmänniskas rättigheter eller, till och med, om individen av egoistiska skäl inte står upp för den andres rättigheter, så är det moraliskt korrekt att förvänta sig vedergällning från samhället i någon form menar Mill.⁶⁹ Mill skriver att även den idé som driver beteendet, att inte respektera andras människors rättigheter, anses omoraliskt.⁷⁰ För att exemplifiera skulle det i NMR:s fall kunna innebära att den politik de bedriver anses omoralisk, även innan de manifesterar den offentligt. Detta kan också kopplas till Bleich och begreppet racist opinion-as-motive.⁷¹

Sammantaget är min tolkning av Mills teori att i ett fritt demokratiskt samhälle har alla i befolkningen särskilda skyldigheter mot varje annan medmänniska, frihet under ansvar. Det är rimligt och nödvändigt av staten att kriminalisera vissa handlingar. Dessa utvalda delar av Mills teori kommer jag instrumentellt att använda mig av som teoretiskt ramverk fortlöpande genom uppsatsen.

⁶⁷ Mill, s. 89.

⁶⁸ Mill, s. 86.

⁶⁹ Mill, s. 86ff.

⁷⁰ Mill, s. 87.

⁷¹ Bleich, s. 107.

3.2 Metod

Jag kommer använda mig av en normativ argumentationsanalys som metodiskt tillvägagångssätt för att besvara min frågeställning. I Sveriges senaste rapport till CERD har Sveriges regering angivit skäl till varför de ger NMR tillstånd att till exempel demonstrera. Det är dessa argument jag ska analysera. Därefter ska jag undersöka om de argumentet krockar eller inte krockar med FN:s kritik.

De argument jag ska analysera återfinns jag i Sveriges rapport till CERD-kommittén under FN. I rapporten finns Sveriges försvar på upprepad kritik från FN:s CERD-kommitté.

Min argumentationsanalys kommer att utgå ifrån boken "*Argumentationsanalys: Färdigheter för kritiskt tänkande*" av Gunnar Björnsson, Ulrik Kihlbom och Anders Ullholm, samt Lena Halldenius "*Argumentationsanalys: Ett metodkompendium*" från 2014.⁷² Genom min argumentationsanalys kommer jag att pröva argumenten mot de tre hållpunkterna, *hållbart*, *relevant*, och *tillräckligt*.⁷³ Det ska vara faktamässigt sannolikt, relevant i sammanhanget, och tillräckligt för att argumentet ska kunna stå för sig själv. Ett argument kan ha ett eller två av hållpunkterna, men behöver alla tre för att vara ett starkt argument.⁷⁴

Att min analys därefter kommer vara normativ innebär att jag kommer att hålla en ståndpunkt. Normativt innebär att jag kommer föra en tes om hur någonting bör vara. I det här fallet är det att rasistiska organisationer bör förbjudas i Sverige. Hur hållbar den tesen är kommer jag ta reda på genom undersökning av de utvalda materialen och resultatet av analysen. Jag har valt den här metoden för att frågan som behandlas i följande uppsats inte är neutral; den bygger på en förhandsbestämd ståndpunkt om ett moraliskt rätt och fel. Härmed tydliggör jag därför min position i frågan avseende rasistiska organisationers rätt att verka.

⁷² Björnsson, Gunnar, Kihlbom, Ulrik & Ullholm, Anders, *Argumentationsanalys: färdigheter för kritiskt tänkande*, 2. [utökade] utg., Natur & kultur, Stockholm, 2009

⁷³ Lena Halldenius, *Argumentationsanalys: Ett metodkompendium*, Avdelningen för mänskliga rättigheter, Lunds universitet, 2016, s. 3-4.

⁷⁴ Halldenius, s. 3.

Den normativa positionen är också en som CERD-kommittén sällar sig till när de rekommenderar Sverige att genomföra vissa åtgärder på olika punkter i rapporten och uppger oro för särskilda saktillstånd i Sverige.

4 Litteraturöversikt och tidigare forskning

I följande stycke kommer jag att mer ingående presentera litteratur och tidigare forskning på ämnet. Efter min preliminära undersökning av forskningsläget har jag fått få träffar på Sveriges förhållande till yttrandefrihet i kombination med sökord nynazism eller CERD. I den nationella planen från Sveriges regering nämns också behovet av vidare forskning på området.⁷⁵ Det finns däremot mycket forskning på temat yttrandefrihetens gränser och även nynazism från andra länder, till exempel USA och Tyskland. Därmed vill jag hävda att en studie på detta med Sverige i fokus är positivt för ämnets fortsatta utveckling. Det närmaste mitt ämne jag hittat är ett examensarbete av Aline Vinberg från Uppsala universitet som belyser samma teman, men som går på djupet utifrån ett mer filosofiskt ramverk.

Sindre Bangstad skriver i "Fighting Words: What's Wrong with Freedom of Expression?" att diskussionen kring yttrandefrihet beskrivs som ett nollsummespel av liberala akademiker och mediala frontfigurer.⁷⁶ Antingen är du för eller emot yttrandefrihet. Bangstad lyfter positionen att skriver att yttrandefrihet i mångt och mycket ska verka som ett skydd mot diskriminering.⁷⁷ Artikeln tar sig plats i Norge, där man haft mycket allvarliga problem med nazism och hatbrott. Norge har misslyckats med att tillämpa sina internationella åtaganden på ett tillfredsställande sätt, menar FN, och har likt Sverige mött kritik från CERD.⁷⁸

⁷⁵ Alice Bah Kuhnke, Morgan Johansson, Anders Ygeman, "Nationell plan mot rasism och liknande former av fientlighet och hatbrott", Kulturdepartementet, Regeringen, 2016

⁷⁶ Sindre Bangstad, *Fighting Words: What's Wrong with Freedom of Expression?*, Journal of Ethnic & Migration Studies. 2014, Vol. 40 Issue 2, p266-282. 17p, s.266.

⁷⁷ Bangstad, s. 277.

⁷⁸ Bangstad, s. 278.

I Erik Bleich, *The freedom to be racist? how the United States and Europe struggle to preserve freedom and combat racism*, för Bleich tesen att USA och Europa bättre måste balansera de två värdena: att älska frihet och avsky rasism. Han säger att motverkning av rasism inte är viktigare än att behålla frihet; samtidigt som han menar att frihet inte heller kan rättfärdiga rasism.⁷⁹ Bleich har ett liberalt perspektiv och förespråkar frihet och anser att rasister har rätt till sin frihet också. Denna hållning genomsyrar hans bok och är viktigt att ha i åtanke när jag läser och refererar. Bleich resonerar kring hur mycket frihet rasister ska få, med olika exempel från olika länder.

Bleich resonerar vidare kring vilka aspekter som måste tas till hänsyn i en diskussion som denna: principer, kontext och effekt av politiska beslut. Med det menar han att varje individ måste väga dessa värden mot varandra i varje enskilt sammanhang för att kunna avgöra vad som är passande i vilken kontext. Det är viktigt eftersom individens principer om det i sin tur genom demokratiska medel bör representeras i makthavarnas beslut.⁸⁰ Den andra idén som presenteras är den om att det finns universella liberaldemokratiska värderingar att förhålla sig till. Även där, skriver Bleich, är det en fråga om vilken ideologi individen har. Vilka principer värdesätter befolkningen i en demokrati? Den frågan är också relevant för denna undersökning - vilka principer värnar vi om i Sverige?

Bleich presenterar också Mill som föredömligt exempel, och skriver att inte ens Mill, som en framstående förespråkare för liberalismen, själv var för fullständigt gränslös yttrandefrihet.⁸¹ Bleich konstaterar också att liberala demokratier har lyckats med framgång reglera friheter och ändå behålla demokratiska värden, och att frihetsabsolutisters rädsla därmed är orättfärdigad.

I en jämförelse försöker Bleich belysa när lagstiftningar kring rasistiska organisationer inte slår väl ut i praktiken, i t.ex Tyskland och Belgien. Han lyfter då det ofta förekommande argumentet att strängare lagstiftning bara ökar aversionen inom den rasistiska organisationen och förstärker övertygelsen. Det kan också påverka övriga befolkningen som är måna om

⁷⁹ Bleich, s. 5.

⁸⁰ Bleich, s. 7-8.

⁸¹ Bleich, s. 4.

yttrandefriheten, även om de inte håller med om åsikten i fråga.⁸² Sammanfattningsvis gör han det till en fråga om vad man värderar, precis som här; för vissa är det glasklart och svart på vitt, för vissa finns det en gråzon. Bleich konstaterar därför att hur staten reglerar rasism i ett samhälle ska vara i enlighet med folkviljan representerad genom ett styre.

I artikeln *Soft Authority against Hard Cases of Racially*

Discriminating Speech: Why the CERD Committee Needs a Margin of Appreciation

Doctrine, lyfter författarna Goldmann och Sonnen flera exempel från europeiska länder som har haft liknande situationer som den i Sverige med NMR. Artikelns fokus är på att diskutera CERD:s möjlighet vara legitim källa till rättvisa och att de bör föra ett mer kontextkänsligt tillvägagångssätt. Det innebär att CERD måste bedöma varje situation enskilt beroende på omringande faktorer, särskilt avseende hattal.⁸³ De skriver vidare att en margin of appreciation, en marginal, behöver beaktas i fall som gäller yttrandefrihet men också kräver skydd mot rasdiskriminering och hattal.⁸⁴

Tyskland är det land som är mest restriktivt när det kommer till rasdiskriminering, förintelseförnekelse och hattal, och de kopplar den typen av brott också till en fråga om mänsklig värdighet.⁸⁵ I Tyskland är till exempel nationalsocialistisk propaganda förbjuden.⁸⁶ Tagit ur en historisk kontext är inte Tysklands seriositet i frågan så exceptionell. Goldmann och Sonnen skriver också att artikel 17 i ECHR, som säger att man inte får missbruka sina rättigheter, inte ofta lyfts i Europadomstolen. Inte ens i mål som handlar om hets mot folkgrupp eller hatpropaganda.⁸⁷

⁸² Bleich, s. 8.

⁸³ Goldmann, Matthias, Sonnen, Mona, *Soft Authority against Hard Cases of Racially Discriminating Speech: Why the CERD Committee Needs a Margin of Appreciation Doctrine*, Goettingen Journal of International Law. 2016, Vol. 7 Issue 1, p131-155.

⁸⁴ Goldmann, Sonnen, 2016, s. 133.

⁸⁵ Goldmann, Sonnen, 2016, s. 150.

⁸⁶ Bleich, s. 8.

⁸⁷ Goldmann, Sonnen, 2016, s. 152.

Sveriges nationella plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott är en plan från Regeringens Kulturdepartement som ska motverka polarisering i samhället.⁸⁸ De lyfter åtgärder som Sverige har infört eller ämnar införa, som ska förebygga våldsbejakande extremism, hat och hot.

Citatet nedan är ett utdrag ur planen som uppmanar alla relevanta aktörer att begränsa rasism i den mån de kan.

ECRI har uppmanat Sverige att genomföra främjande och kunskapshöjande insatser för att säkerställa att straffrättsliga bestämmelser avseende rasism tillämpas av samtliga aktörer inom rättsväsendet.⁸⁹

Det innebär att alla tillämpbara begränsningar av rasism ska utnyttjas av rättsväsendet.

Planen erkänner CERD:s kritik och konstaterar också att nutida uttryck för antisemitism ofta ursäktas i samhället och att det faktum måste åtgärdas.⁹⁰ De skriver att hot och hat mot judar har ökat i Sverige den senaste tiden.⁹¹ Enligt den nationella planen framgår också brist på tillit bland utsatta grupper till Polismyndighet och ovilja att anmäla brott om hets mot folkgrupp eller diskriminering.⁹²

I ett examensarbete från Uppsala Universitet skriver Aline Vinberg bland annat om det missförstådda yttrandefrihetsbegreppet.⁹³ Hon hänvisar till jurister som menar att Sverige inte har något hinder för att förbjuda organisationer som NMR, och att begreppet yttrandefrihet inte innehåller rätten att hota, förtala och kränka sina medmänniskor.⁹⁴

⁸⁸ Bah Kuhnke, Johansson, Ygeman, "*Nationell plan mot rasism och liknande former av fientlighet och hatbrott*", 2016

⁸⁹ Bah Kuhnke, Ygeman, Johansson, s. 23.

⁹⁰ Bah Kuhnke, Ygeman, Johansson, s. 25.

⁹¹ Bah Kuhnke, Ygeman, Johansson, s. 21.

⁹² Bah Kuhnke, Ygeman, Johansson, s. 16.

⁹³ Aline Vinberg, *Yttrandefrihet- till vilket pris som helst? En studie om yttrandefrihet och dess gränsdragning*, Teologiska institutionen, Uppsala universitet, Uppsala, 2016, s. 8.

⁹⁴ Ibid

I Förvaltningsrättens i Göteborg dom i mål nr 10510-17 och 10517-17 i domen från 2017 yrkar Judiska församlingen på att Sverige bör tagit mer noggrann hänsyn till artikel 17 i ECHR i målet. Förvaltningsrätten menar i det här fallet, när NMR ansöker om demonstration, att ECHR som rättskälla i Sverige är för oklar för att förlita sig på. De avgör att demonstrationsfriheten går före art. 17 i ECHR.

Polismyndigheten har som konstaterat ovan möjlighet att, med stöd av 2 kap. 25 § ordningslagen att förbjuda en allmän sammankomst, om det vid en tidigare sammankomst uppkommit svårare oordning.

Med beaktande av Polismyndighetens uppfattning och bedömning av frågan om ordning och säkerhet anser förvaltningsrätten inte att det kan anses som helt nödvändigt att vägra tillstånd för NMR:s demonstration den 30 september.⁹⁵

Inför demonstrationen i Göteborg 2017 menar förvaltningsrätten att de enda egentliga omständigheterna som är skäl för begränsningar är ordning, säkerhet och trafik.

Det finns alltså ingen möjlighet att tolka ordalydelsen av grundlagen på så sätt att även andra omständigheter än ordning, säkerhet och trafik, såsom t.ex. religionsfrihet, skulle kunna utgöra skäl för begränsningar av demonstrationstillstånd med stöd av 2 kap. 24 § regeringsformen.⁹⁶

Religionsfrihet eller liknande är därmed inte giltiga skäl för begränsningar i det här fallet, i motsats till vad CERD och ECHR säger. Här rapporterar Sverige att skälet till att rasistiska organisationer inte är helt förbjudna är för att en ny bestämmelse avseende hets mot folkgrupp 1989 trätt i kraft gjorde att det är nästan omöjligt för rasistiska organisationer att finnas.⁹⁷

Av särskild betydelse är bestämmelsen om hets mot folkgrupp, som kriminaliserar spridning av

⁹⁵ Förvaltningsrättens i Göteborg dom i mål nr 10510-17 och 10517-17, s. 8.

⁹⁶ Förvaltningsrättens i Göteborg dom i mål nr 10510-17 och 10517-17, s. 10.

⁹⁷ Brottsbalken, 16 kap: Om brott mot allmän ordning, paragraf 8; Hets mot folkgrupp. Hämtad från riksdagens hemsida 15 maj år 2019

rasistiska uttalanden och hot både bland allmänheten och inom en grupp. Bestämmelsen ändrades 1989 för att tvinga rasistiska grupper till passivitet. Före 1989 fanns ett krav på att meddelandet skulle ha spritts bland allmänheten. I och med lagändringarna togs det kravet bort så att även uttalanden inom bland annat organisationer skulle omfattas av straffansvaret. Syftet bakom ändringen var att i praktiken göra det omöjligt för rasistiska organisationer att verka. Ändringen angavs också som ett skäl mot att föreslå ett uttryckligt förbud mot rasistiska organisationer; ett sådant förbud ansågs inte nödvändigt med hänsyn till straffbestämmelsen i dess nya och vidare lydelse.⁹⁸

Vidare rapporterar de också att det är omöjligt att verka utan att brott begås:

Sammantaget innebär den svenska straffrättsliga regleringen att det i praktiken är omöjligt för grupper som förespråkar rasdiskriminering att verka utan att deras medlemmar begår brott.⁹⁹

⁹⁸ Regeringskansliet, *Sveriges tjugotredje periodiska rapport till FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering.*, Stockholm, 2017, punkt 92, s. 23.

⁹⁹ Regeringskansliet, *Sveriges tjugotredje periodiska rapport till FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering.*, Stockholm, 2017, punkt 94, s. 24.

5 Analys och diskussion

I följande avsnitt presenteras analysen av primärmaterialet.

5.1 CERD:s Slutsatser avseende Sveriges kombinerade 22:a och 23:e periodiska rapport

CERD framför kritik mot Sverige på flera punkter i slutsatserna, och särskilt punkt 12 och 13 är relevanta för min studie. CERD konstaterar klart och tydligt oro över Sveriges oförmåga att förhindra organisationer som NMR. Därmed drar jag slutsatsen att CERD prioriterar de utsatta gruppernas rättigheter framför NMR:s rättigheter.

Kommittén lyfter flera punkter där Sverige inte håller måttet; de uttrycker oro inför att Diskrimineringsombudsmannens arbete är begränsat och rekommenderar mer resurser till densamma. De uppmärksammar att en institution för mänskliga rättigheter ännu inte inrättats.

¹⁰⁰

På punkt 10 tar kommittén upp sin oro över rapporteringar om att rasistisk hatpropaganda mot utsatta grupper cirkulerar i Sverige, och i kombination med det oron över att antalet anmälda hatbrott och rasistiskt våld ökar, till exempel i form av mordbränder mot asylboenden.¹⁰¹ Kommittén rekommenderar därefter på punkt 11. a) att Sverige ska bekämpa rasistisk hatpropaganda, genom att effektivt upprätthålla gällande lagstiftning, och att utsatta grupper ska erhålla särskilt skydd.¹⁰²

Punkt 12 och 13 är särskilt viktiga för ändamålet. De finns under rubriken “Rasistiska och extremistiska organisationer”. Där klargör kommittén oron över “rasistiska och extremistiska

¹⁰⁰ CERD:s Slutsatser avseende Sveriges kombinerade 22:a och 23:e periodiska rapport, s. 2.

¹⁰¹ CERD:s Slutsatser avseende Sveriges kombinerade 22:a och 23:e periodiska rapport, s. 2.

¹⁰² CERD:s Slutsatser avseende Sveriges kombinerade 22:a och 23:e periodiska rapport, s. 3.

organisationers närvaro i konventionsstaten och över deras offentliga demonstrationer.” Detta grundar CERD på de händelser som utspelat sig vilka jag redogjort för i ett föregående avsnitt, till exempel demonstrationen i Göteborg 30 september år 2017. Detta gör CERD:s oro och kritik berättigad. Kommittén godtar inte Sveriges förklaring, utan menar att Sverige fortsätter tillåta att liknande organisationer bildas och upprätthålls trots att det inte går i linje med konventionsåtagandet. De hänvisar till artikel 4 i ICERD. Kommittén skriver på punkt 34 att punkt 13 är en av de frågor som är av särskilt stor betydelse. Dessa punkter tyder på att Sverige har en del att utveckla när det kommer till bekämpning av rasdiskriminering. Detta har Sverige ratificerat och har därmed kommit överens med CERD om att detta är en önskvärd utveckling. Därför blir analysen av Sveriges argument relevant i och med att de på dessa nämnda punkter snarare slår ifrån sig kritiken än att medge problematiken och ge förslag på åtgärder. Den argumentation som CERD grundar sin kritik på är hållbar och relevant. De lyfter konkreta artiklar ur den konvention Sverige gjort sig skyldig att efterleva och implementera. Konsekvenserna om konventionsstaten inte lever upp till konventionen är dock mycket få, som Goldmann och Sonnen förklarar i sin artikel.

Dessa utvalda punkter som CERD tar upp är relevanta för frågeställningen; på vilket sätt rättfärdigar Sverige att NMR får demonstrera trots upprepad kritik från internationella konventionsåtaganden?

I Sverige har grundlagen större tyngd än internationella konventionsöverenskommelser: alltså kan jag dra slutsatsen att den grundlagsfastställda mötes- och demonstrationsfriheterna värderas tyngre i Sverige än ICERD:s artiklar om skydd för utsatta grupper.¹⁰³

¹⁰³ Förvaltningsrättens i Göteborg dom i mål nr 10510-17 och 10517-17

5.2 Sveriges tjugoandra och tjugotredje periodiska rapport till FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering

Med ett urval av CERD:s kritik presenterad återkommer vi till det andra primärmaterialet, och Sveriges argument i sin rapport avseende CERD:s kritik. Argumenten från Sveriges håll är tydliga och genomsyrar hela rapporten.

Argument 1

Sverige framhåller i sin rapport under punkterna 91-93 att rasistiska organisationers aktiviteter ska motverkas i alla lägen. Punkt 91 i rapporten lyder specifikt: *“Sverige vill framhålla att lagstiftningen på ett effektivt sätt förbjuder varje form av uttryck för rasism”*. De menar att vår nuvarande lagstiftning är tillräckligt omfattande. Rasistiska organisationers aktiviteter bör emellertid inkludera demonstrationer, torgmöten och tal. I rapporten framgår det inte hur Sverige förhåller sig till NMR:s demonstrationer. Argumentet om lagstiftningens tillräcklighet är relevant, men inte hållbart, då detta visat sig inte stämma. NMR som öppet förintelseförnekande, anti-demokratiskt och rasistiskt parti får i dagsläget tillstånd att demonstrera och uttrycka sig på torgmöten, och dela ut flygblad samt i hålla tal i Almedalen 2018, utan större hinder. Traktatkommittén har uttryckt oro för just detta då det inte är i enlighet med Sveriges åtaganden via ICERD. För att motverka NMR:s framträdanden och stoppa deras kränkande flygblad och nättidning, hade det rimligtvis varit möjligt att förbjuda NMR eller åtminstone inte uttryckligen godkänna deras allmänna sammankomster. Lagstiftningen förbjuder alltså inte varje form av uttryck för rasism, då demonstrationer av rasistiska organisationer tillåts - argumentet är otillräckligt.

Argument 2

På punkt 92 rapporterar Sverige att lagen om hets mot folkgrupp tvingar rasistiska grupper till passivitet.¹⁰⁴ Här nämner de ett faktiskt förbud; Sverige framhåller att lagstiftningen redan är

¹⁰⁴ Regeringskansliet, *Sveriges tjugoandra och tjugotredje periodiska rapport till FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering.*, Stockholm, 2017, art. 4 punkt 92, s. 23.

fullgod och att den redan gör det omöjligt för rasistiska organisationer att verka.¹⁰⁵ Ett förbud mot rasistiska organisationer anses därmed ej nödvändigt med hänsyn till lagen om hets mot folkgrupp.¹⁰⁶ Det är ett regelargument, som hänvisar till de lagar som finns och att ett saktillstånd därför är på ett visst sätt.¹⁰⁷ Argumentets beviskraft håller då lagen om hets mot folkgrupp motverkar rasistiska uttryck och skyddar eventuella utsatta. Argumentet faller på att gränsdragningen i lagstiftningen bygger på att de måste begå brott först, istället för att motverka det genom att förbjuda NMR innan brottet sker. Det tolkar jag som att brott uppfattas som ofrånkomligt i samband med NMR:s allmänna sammankomster. Utöver att godkänna demonstrationer är det också viktigt att förebygga brott och säkerställa allas säkerhet. Den aspekten tycks i nuläget vara av så stor relevans avseende NMR, se exemplet där RFSL dragit sig ur Almedalsveckan år 2019 på grund av NMR. All NMR:s offentliga manifestering är en form av hets mot folkgrupp, vilket Judiska församlingen grundade sitt yrkande på i domslutet från Förvaltningsrätten år 2017. NMR:s medlemmar har blivit gripna för brott, inte sällan i kombination med allmänna sammankomster. Det finns ytterligare en aspekt till det här, som är att Sverige menar att om NMR begår brott så blir de fällda; och med frihetsberövade medlemmar kan inte organisationen fortsätta sin verksamhet. Ett problem uppstår när stora delar av NMR håller sig inom ramarna för vad som är lagligt. NMR:s verksamhet är inte omöjliggjord. Även om lagen i sig är omfattande så tillämpas den inte nödvändigtvis i samma linje. Lagen gör det alltså inte omöjligt för rasistiska organisationer att verka. Det är inte ett tillräckligt argument för att tvinga NMR till passivitet, vilket vi ser genom de exempel jag angett tidigare.

Argument 3

Det som pekar på att Sverige inte ska tillämpa begränsningar eller införa förbud mot rasistiska organisationer är argumentet om demokratins värde i yttrandefriheten.

¹⁰⁵ Regeringskansliet, *Sveriges tjugooandra och tjugotredje periodiska rapport till FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering.*, Stockholm, 2017, art. 4 punkt 92, s. 23.

¹⁰⁶ Regeringskansliet, *Sveriges tjugooandra och tjugotredje periodiska rapport till FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering.*, Stockholm, 2017, art. 4 punkt 92, s. 23.

¹⁰⁷ Björnsson, Gunnar, Kihlbom, Ulrik & Ullholm, Anders, *Argumentationsanalys: färdigheter för kritiskt tänkande*, 2. [utökade] utg., Natur & kultur, Stockholm, 2009, s. 110.

Yttrandefriheten är reglerad, och ett demokratiskt samhälle innebär inte hundra procentig frihet; istället kan man säga att det är frihet under ansvar som gäller. Skälet till att NMR lyckats på den punkten är förmodligen deras diskretion när allmänna sammankomster väl genomförs.

Sverige nämner inte i rapporten framtida förbud av rasistiska organisationer. De åtgärder Sverige istället erbjuder är till exempel instiftande av nya läroplaner till skolan, projektgrupper och uppgifter till diverse myndigheter och institut.

Argument 4

I ett föregående stycke presenterades Nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott, och en av uppmaningarna där är att Sverige ska säkerställa att alla begränsningar av yttrandefriheten avseende rasism alltid ska tillämpas. Det indikerar att det inte tillämpas i nuläget, vilket den tidigare undersökningen visat. Vinberg skrev i sin forskning att det är fullt möjligt att reglera NMR med nuvarande lagstiftning.

ECRI har uppmanat Sverige att genomföra främjande och kunskapshöjande insatser för att säkerställa att straffrättsliga bestämmelser avseende rasism tillämpas av samtliga aktörer inom rättsväsendet.¹⁰⁸

Yttrandefriheten är möjlig att begränsa som jag beskrev i stycket "Begränsningar av yttrandefriheten", samma sak med ordningslagen. Det är en bedömningsfråga, men av allt att döma väljer relevant myndighet övervägande ofta NMR:s rätt, i motsats till vad avtalen ICERD och ECHR säger. När NMR får godkända demonstrationer eller sammankomster i det offentliga tillämpas inte alla begränsningar av rasism, även om man menar att NMR:s rasism bara tar sig uttryck när de verbalt manifesterar sin politik. Att NMR:s rättigheter väger mer än rättigheter för de som är utsatta för NMR är inte ett tecken på att Sverige bekämpar rasismen in i det sista, och att alla begränsningar tillämpas. NMR skapar oordning och oro vilket är

¹⁰⁸ Bah Kuhnke, Ygeman, Johansson, s. 23.

grund för att avslå till exempel en demonstration; men den lagstiftningen tillämpas inte i dagsläget. Argumentet är inte hållbart eller tillräckligt.

Utöver ovanstående argument följer här ett antal skäl till varför Sveriges argumentation faller. Utsatta grupper i Sverige uppger osäkerhet och brist på tillit inför domstol och polis.¹⁰⁹ Antalet anmälda hatbrott slog rekord år 2015.¹¹⁰ Statens medieråd har lanserat No Hate Speech Movement som ska verka för att motarbeta bland annat rasism.¹¹¹ Enligt “Nationell plan mot rasism och liknande former av fientlighet och hatbrott” framgick också att bland utsatta grupper finns ovilja att anmäla brott om hets mot folkgrupp eller diskriminering. Det indikerar en brist på trygghet som utsatta grupper upplever. Det skulle kunna anses skäl nog att utreda vad den otryggheten beror på och fatta beslut för att åtgärda den. Detta är några av Sveriges svar på kommitténs rekommendationer avseende hatpropaganda och rasdiskriminering. Dessa åtgärder talar ett språk som präglas av en antirasistisk agenda. Regeringen har tagit ställning till frågan och vill aktivt arbeta mot rasism och diskriminering.

Regeringen konstaterar att nya vågor av rasism har åter funnit sin väg i Sveriges samhälle trots att det är förkastligt. Regeringen uttalar sig om att rasism ska bekämpas. Men det faktumet har inte gjort att Sverige hittills har kriminaliserat NMR eller slutat möjliggöra deras offentliga existens. Vad det beror på framgår inte med tydlighet.

5.3 Diskussion

I rapporten till CERD för Sverige tesen att nuvarande lagstiftning är tillräcklig för att skydda utsatta grupper och tvinga rasistiska grupper till passivitet, som konstateras i det föregående avsnittet där jag presenterade argumentationsanalysen. CERD-kommittén lyfter fram punkt efter punkt av oro och kritik där Sverige inte lever upp till sina konventionsåtaganden.

¹⁰⁹ Regeringskansliet, *Sveriges tjugoundra och tjugotredje periodiska rapport till FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering.*, Stockholm, 2017, punkt 3, s. 2.

¹¹⁰ Regeringskansliet, *Sveriges tjugoundra och tjugotredje periodiska rapport till FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering.*, Stockholm, 2017, punkt 15, s. 4.

¹¹¹ Regeringskansliet, *Sveriges tjugoundra och tjugotredje periodiska rapport till FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering.*, Stockholm, 2017, art. 7 punkt 148, s. 36.

Vidare finns det inte många hållbara skäl för att inte införa förbud mot NMR. På det sätt som Sverige rättfärdigar det är genom hänvisning till nuvarande nationell lagstiftning. Som presenterat i föregående stycken har Sverige en nationell lagstiftning som inte nödvändigtvis är konform med sina internationella konventionsåtaganden. Därtill har till exempel samma problematik blivit effektivt reglerad i Tyskland och Finland.

Om det föreligger rädsla för antidemokratiska lagändringar från Sveriges sida tycks det paradoxalt att ge en antidemokratisk organisation offentligt utrymme. För försiktighet inför att reglera demokratin är vad som verkar vara den springande punkten. Argumentet i domen från förvaltningsrätten i Göteborg som lyder att grundlagen är överordnad religionsfriheten må vara hållbart, men att det bör gälla för rasistiska organisationer gör det svårt att försvara. Som Bangstad skrev i sin artikel har Norge haft liknande problematik, och har också fått skarp kritik från CERD. Precis som Mill menar med sin teori om samhällsauktoriteten, så finns det regleringar som kan och bör göras även i det mest liberala av samhällen, utefter vissa handlingsnormer som han har identifierat i sin bok.

RFSL:s Sandra Ehne konstaterade i samband med RFSL:s inställda medverkan i år att NMR:s rättigheter verkar skyddas framför att säkerställa andras trygghet i sammanhanget. Jag har inte funnit ett argument hållbart nog som rättfärdigar NMR:s medverkan där, särskilt med tanke på den oro som de sprider. Av allt att döma handlar det från regeringens sida om att inte inskränka på de grundlagsbefästa opinionsfriheterna. Efter min forskning har det tydliggjorts att Sverige drar sig för att förbjuda rasistiska organisationer i lång utsträckning. Utöver eventuell rädsla tycks det också finnas en ovilja att ta ställning. Som Goldman och Sonnen skrev i sin artikel så har CERD inte så stark rättslig tyngd, och Europadomstolen tar inte ofta upp mål som gäller hets mot folkgrupp. Därmed kan man tänka sig att Sverige inte känner sig så tvingat av CERD att åtgärda de punkter som lyfts fram. Det kan också vara skäl till varför förändringen som uppmuntras inte genomförts.

Det är också en fråga om ideologisk åskådning. Att vara för en gränslös yttrandefrihet är också att vara för ett mer anarkistiskt samhälle. Där uppstår dilemmat, som Bleich skriver i

sin bok: mellan den liberala demokratin och utsatta grupperas rättigheter.¹¹² I enlighet med Bleichs resonemang så är rädslan för att demokratin är hotad av eventuella regleringar avseende rasdiskriminering orättfärdigad, även av frihetsabsolutister. Det resonemanget följer också Mills teori, som har ett mycket liberalt synsätt i övrigt. Han menade att vad som helst är inte fritt fram i en demokrati. Bangstad skrev i sin artikel att yttrandefriheten ofta beskrivs som ett nollsummespel.¹¹³ Därmed kan diskussionen bli svår att föra framåt, vilket också visat sig i Sveriges diskurs. Att yttrandefriheten skulle vara svart-vit är en missvisande uppfattning, då det i en demokrati kan finnas många gråzoner för yttrandefrihetens gränser när det skadar andra.

Vidare är resonemanget som Bleich för kring liberaldemokrati, frihetsbegreppet och principer, kontext och effekt, viktigt. Principerna samhället följer, i vilket sammanhang och vad det får för effekt. Det jag framförallt tar från det resonemanget och applicerar här är ihågkommandet av folkets vilja i fronten av en demokrati; alltså att demokratin ska spegla folkets vilja som en majoritet. De principer vi vill värdera i Sverige i förhållande till sammanhanget och den effekt det får; i det här fallet NMR:s effekt på samhället. Rädsla, oordning och normerande verkan.

I glappet mellan den liberala demokratin och utsatta grupperas rättigheter tar NMR sin plats. NMR har också fått mycket kraftigt folkligt motstånd. Varje demonstration har mötts av motdemonstranter, beslut i NMR:s fördel har överklagats av civila, det är en pågående debatt i media, de var ovälkomna i Almedalen. Som Mill formulerar i sin teori, så precis som det finns regleringar avseende misshandel och andra brott i en liberal demokrati, är det rimligt att regleringar för skadliga yttranden finns. Sveriges argumentation för att NMR får delta i Almedalsveckan trots 2018 års oordning samt överklagande och oro från andra deltagare, är otillräckligt. Om Sverige menar allvar med att bekämpa rasismen krävs en ny lag som kriminaliserar rasistiska organisationer. Då hade inte längre gråzonen där NMR fortfarande får delta i offentliga sammanhang uppstått.

¹¹² Bleich, s. 3.

¹¹³ Bangstad, s. 266.

5.3 Rättighetskrock

Jag ställde mig frågan tidigare i texten vems rättigheter man skyddar i det här fallet. Vilken sida blir diskriminerad? Vems rättigheter och friheter ska vi skydda först, och hur värderar vi lagar och rättigheter därefter? Någonstans dras en gräns och en värdering måste göras, så som lagen är utformad nu när grundlagsfriheter står över internationella konventioner. Det får göras en avvägning mellan individens frihet och bekämpning av rasism. Frågan är om de värdena egentligen ska behöva krocka. I linje med Mills teori om handlingsnormer bör Sverige avgöra vilka normer vi värderar och fatta beslut därefter. Det skulle inte vara en inskränkning av friheten, enligt Mill, att kriminalisera NMR.

De finns de som menar att ett kriminaliserande av extrema grupper gör att de går under jorden, befäster sin position och radikaliseras, och att det är bättre att de finns i dagsljuset där man kan hantera dem.¹¹⁴ Det finns andra forskare som menar motsatsen, som inte hittat bevis som pekar på att det skulle bli värre av förbud.¹¹⁵ Tvärtom har det visat att rasistiska organisationer kan vara som farligast när de får praktisera fritt.¹¹⁶ Det ska kännas tryggt och välkommet för alla att delta i Almedalsveckan, till exempel. Genom det exemplet kan jag dra slutsatsen att NMR:s rättigheter i dessa fall skyddas framför övrigas. Därtill kan ett förbud mot rasistiska organisationer också ha en normerande verkan, och sätta tonen för vad samhället ska acceptera och inte.

Å ena sidan är det självklart positivt att vi i Sverige värnar så starkt om yttrandefriheten; det är trots allt ett tecken på demokrati. Å andra sidan blir det paradoxalt när den rätten missbrukas för att diskriminera andra. Precis som fysiskt våld är reglerat i lagen och annat som man kan tycka sig vara fri att göra i demokratins namn är förbjudet, om det inskränker på andras rätt- och friheter. Det är också intressant när till exempel förvaltningsrätten konstaterar att grundlagsfriheterna är överordnade ECHR - antyds det då till exempel att art.

¹¹⁴ Frida Holmberg, Peik Österholm, *Forskare: Om Nordiska motståndsrörelsen förbjuds går de bara under jorden*, 2018,

(<https://svenska.yle.fi/artikel/2018/08/28/forskare-om-nordiska-motstandsrorelsen-forbjuds-gar-de-bara-under-jorden>), hämtad 4 april 19 .

¹¹⁵ Bleich, s. 87

¹¹⁶ Bleich, s. 87

17 som säger att man inte får missbruka sina rättigheter, inte är giltig i Sverige under vissa omständigheter? Är Sveriges generösa yttrandefrihet ett missbruk av andra rättigheter?

6 Svar på frågeställningar

➤ På vilket sätt argumenterar Sverige för att rättfärdiga NMR:s medverkan i det offentliga utrymmet?

Genom de argument i den dom från 2017 som förvaltningsrätten framfört, samt de argument Sverige för i sin senaste CERD-rapport, har det varit svårt att hitta ett hållbart argument för varför Sverige inte i längre utsträckning tillämpar de begränsningar som är tillgängliga. Det innefattar ordningslagen i fråga om allmän sammankomst, eller att stoppa NMR när de vill hålla tal på Almedalsveckan trots att lagen om hets mot folkgrupp är av relevans för sammanhanget. I Sveriges “Nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott” presenterar de ett antal åtgärder för att motverka rasism av alla slag. Därmed drar jag slutsatsen att viljan att omöjliggöra NMR finns. Som Mills teori säger så är det inte inskränkande på individens frihet att kriminalisera vissa saker som kan vara skadliga för andra. Sverige framhåller att NMR inte kan stoppas så länge de inte begår brott, och låter dem därmed organisera sig, med inställningen att NMR till slut kommer att begå brott. Därmed kommer NMR att tvingas till passivitet, skriver Sverige. Den problematik som uppstår är det som NMR hinner representera och uttrycka innan de, eventuellt, blir gripna. De hinner sätta tonen för ett offentligt utrymme vilket kan indikera för omgivningen vilka normer staten accepterar. Därtill är det svårt att förstå varför ett förbud inte är mer aktuellt, när de befintliga lagarna bevisligen inte är tillräckligt omfattande, i motsats till vad som uttrycks i “Nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott” och rapporten till CERD. Det starkaste argumentet för det är återigen att Sverige menar att lagstiftningen tvingar NMR till passivitet; vilket inte stämmer i nuläget.

En del av Sveriges argument tyder på en aktiv positionering mot NMR och konstaterar att deras ideologi kränker andras rättigheter. De möter kritiken från FN, men skriver att rasistiska grupper tvingas till passivitet. Det har jag fastslagit är ett ohållbart argument,

eftersom att NMR bevisligen i dagsläget inte är omöjliggjorda eller passiva. Sverige menar att NMR redan är begränsade, och att åtgärder för att rasdiskriminering ska elimineras är insatta. Eftersom att NMR:s medlemmar tvingas till brott när de till exempel demonstrerar, rättfärdigar Sverige det genom att presentera andra åtgärder förutom förbud, och fördöma NMR i sina olika kanaler.

Mina undersökningar har visat att argumentet Sverige använder i sin rapport till FN är att lagstiftningen redan motverkar rasistiska organisationer, vilket den bevisligen inte gör sett till NMR:s blotta existens. Argumentet kan vara på goda skäl men inte hållbart, och utefter de resultat jag fått har jag tillräckligt stöd för påståendet ovan. CERD-kommittén fortsätter bestämt kritisera Sverige som tillåter organisationer som NMR att synas och få utrymme i det offentliga. Mot bakgrund av min forskning hävdar jag att Sverige har möjlighet att reglera rasistiska och nazistiska organisationer, och jag har inte hittat ett argument från Sverige hållbart nog för att i framtiden stoppa en sådan ändring.

Om inte ordningslagen och säkerhetsförordningar inte räcker till i det här fallet kan man se över möjligheterna att utöka ordningslagen med en aspekt som avser tillfällena när andra mänskliga rättigheter krockar. För att återkoppla även till frågan om att Regeringen nämnt dessa lagändringar, så är det är något som sagts förut, och mot bakgrund av min undersökning hävdar jag att det kommer krävas en större negativ händelse för att verkligen få i verket en sådan ändring.

7 Slutsats

Vad det till slut kokar ner till är viljan eller oviljan hos Sverige att begränsa friheter i förmån för att bekämpa rasism. Statssuveräniteten spelar också in här. FN:s konventioner har inte så stark rättslig tyngd, mer än att Sverige i det här fallet får stå ut med kritik. Det gör också att sådana här förändringar kan ta tid och inte nödvändigtvis måste genomföras. I min mening bör en grundlagsändring göras om Sverige i nuläget är oförmögna enligt lag att förbjuda NMR. Vad min undersökning har visat är dock att det egentligen inte är en absolut nödvändighet för att begränsa NMR; det finns enligt nuvarande lag möjlighet att begränsa

NMR:s allmänna sammankomster vid oordning, till exempel. Detta också med stöd i art. 17 i ECHR, som Sveriges lag ska tolkas konformt med, och den nationella planen där Sverige skriver att rasism och rasistiska organisationer ska motverkas och att antisemitism idag tycks ursäktas i vårt samhälle. Mot bakgrund av det tycks det finnas en ovilja hos Regering och Polismyndighet för att säga helt nej till NMR. Det är ett resonemang jag grundar på de ohållbara argument Sverige angett samt med stöd i kritiken från CERD-kommittén. Givet att staten har respekt för de värderingar som CERD genom FN formulerat. Kommitténs rekommendationer säger att Sverige aktivt bör bekämpa rasismen. Det som sker nu är att parallellt med att Sverige åtgärdar vissa delar av problemet, så möjliggörs samtidigt rasismen i offentliga utrymmen. Yttrandefriheten är inte gränslös, och det är skillnad på rätten att ha en åsikt, och att vara hotfull och diskriminerande mot andra genom den. Det är ett missbruk av rättigheter och inte anspråk, och det är regeringens ansvar att också reglera det i lag. En ytterligare positiv aspekt av att införa förbud mot rasistiska organisationer är också för att visa befolkningen i staten att statsstyret fördömer rasismen och skyddar allas lika värde. CERD trycker hårt på att Sverige bör fatta det beslutet.

Vinberg och Bleich konstaterar också i sina verk att yttrandefriheten går att begränsa och är inte gjord för att missbrukas genom att hota sina medmänniskor. Goldmann och Sonnen skrev om CERD:s svaghet, vilket kan förklara att Sverige inte efterlever konventionen helt och fullt. Om yttrandefriheten vore absolut kanske ett NMR hade fått plats. Men yttrandefriheten är inte absolut. För att ett samhälle ska fungera oavsett statskick behöver det finnas regleringar. Om yttrandefriheten ska verka som motmedel till despotiska regimer, måste vi som invånare i ett samhälle avgöra vad vi anser förkastligt. Det borde vi våga välja; och det gör vi också när vi aktivt fördömer rasism och NMR. Om en organisation för en politisk linje som bygger på rasism och idéer som går i motsats till allas lika värde kan man inte nödvändigtvis förvänta sig medhåll från majoritet och stat, precis som Mill också menar i sin teori. Att begränsa rasism vill jag hävda snarare är att värna om demokratin än tvärtom.

Därmed drar jag en slutsats om att yttrandefriheten inte är det starkaste argumentet i den här frågan längre. Yttrandefriheten är begränsad, det är konstaterat. Vi har som samhälle tagit ställning till hur vi vill att vårt samhälle ska se ut, genom demokratiska metoder. 2 § Regeringsformen som vi antagit säger: "Den offentliga makten ska utövas med respekt för

alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet”. Varför Sverige avvaktar med att kriminalisera NMR är inte helt klart, men det indikerar enligt mig vilka rättigheter som säkerställs i första hand i Sverige idag. NMR är nationalsocialistisk organisation. Detta har de själva tydligt uttryckt i sitt partiprogram.¹¹⁷ Det argumentet bör stå för sig själv. Därmed hävdar jag, med stöd av slutsatserna från CERD-kommittén, att NMR har förvärvat sina demokratiska rättigheter. De argument Sverige fört fram i rapporten till CERD har jag inte funnit vara tillräckliga för att motsätta sig det resonemanget i nuläget.

Som det konstateras i Sveriges rapport; “Det återstår dock utmaningar innan Sverige helt och fullt kan leva upp till sina konventionsåtaganden om mänskliga rättigheter”.

¹¹⁷ Ansvarig utgivare: Emil Hagberg, *Vår väg: Ny politik för en ny tid*, Nordfront Förlag, 2015

Referenser

Bah Kuhnke, Alice, Johansson, Morgan, Ygeman, Anders, “*Nationell plan mot rasism och liknande former av fientlighet och hatbrott*”, Kulturdepartementet, Regeringen, 2016

Brottsbalken, 16 kap: Om brott mot allmän ordning, paragraf 8; Hets mot folkgrupp.

Hämtad från riksdagens hemsida

Björnsson, Gunnar, Kihlbom, Ulrik & Ullholm, Anders, Argumentationsanalys:

färdigheter för kritiskt tänkande, 2. [utökade] utg., Natur & kultur, Stockholm, 2009

Bolling, Anders, “*RFSL ställer in Almedalen – markerar mot nazistnärvaro*”,

Dagens Nyheter, 29 maj 2019, <https://www.dn.se/nyheter/politik/>

[rfsl-staller-in-almedalen-markerar-mot-nazistnarvaro/](https://www.dn.se/nyheter/politik/rfsl-staller-in-almedalen-markerar-mot-nazistnarvaro/), hämtad 29 maj 2019.

European Convention on Human Rights, European Court of Human Rights Council of Europe

Förenta nationerna, *Internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering*, Distr.: allmän den 6 juni 2018, Kommittén för avskaffande av rasdiskriminering, “Slutsatser avseende Sveriges kombinerade 22:a och 23:e periodiska rapport*”. ICERD, International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination

Förvaltningsrättens i Göteborg dom i mål nr 10510-17 och 10517-17

General Comment No. 11: Prohibition of propaganda for war and inciting national, racial or religious hatred (Art. 20) : . 29/07/1983. CCPR General Comment No. 11.

Goldmann, Matthias, Sonnen, Mona, *Soft Authority against Hard Cases of Racially*

Discriminating Speech: Why the CERD Committee Needs a Margin of Appreciation

Doctrine, Goettingen Journal of International Law. 2016, Vol. 7 Issue 1,

p131-155. 25p

Hagberg, Emil, *Vår väg: Ny politik för en ny tid*, Nordfront Förlag, 2015

Halldenius Lena, *Argumentationsanalys: Ett metodkompendium*, Avdelningen för mänskliga rättigheter, Lunds universitet, 2016

- Holmberg, Frida, Österholm, Peik, *Forskare: Om Nordiska motståndsrörelsen förbjuds går de bara under jorden*, 2018, <https://svenska.yle.fi/artikel/2018/08/28/forskare-om-nordiska-motstandsrörelsen-forbjuds-gar-de-bara-under-jorden> hämtad 4 april 2019.
- Lag (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, Regeringskansliets rättsdatabaser
- Lindberg, Simon, *“Tankar om moskéskjutningarna i Nya Zeeland och eventuella paralleller till nordisk kamp”*, 2019, <https://www.nordfront.se/tankar-om-moskeskjutningarna-i-nya-zeeland.smr>, hämtad 29 maj 2019.
- Liljedahl, Martina, *Kungälv's kommun vill få stopp på NMR*, Göteborgs-Posten, 2018. <https://www.gp.se/nyheter/v%C3%A4stsverige/kung%C3%A4lvs-kommun-vill-f%C3%A5-stopp-p%C3%A5-nmr-1.7562752>, hämtad 9 april 2019.
- Stenström, Malin, *“NMR:s hot: kommer att bli värre”*, <https://www.helagotland.se/samhalle/nmrs-hot-kommer-att-bli-varre-15048561.aspx>, 2018, hämtad 20 maj 2019,
- Mill, John Stuart, *Om friheten*, [Ny utg.], Natur och kultur, Stockholm, 1984
- Mokhtari, Arash, Carlén, Linnea, *Fyra fakta om NMR*, SVT, Publicerad 29 september 2017, <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/fyra-saker-du-behöver-veta-om-nmr>, hämtad 4 april 2019.
- Nationalencyklopedin, *Nynazism*, <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/nynazism>, hämtad 5 april 2019.
- Nationalencyklopedin, *Rasism*, <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/rasism>, hämtad 29 maj år 2019.
- Nationalencyklopedin, *Yttrandefrihet*, <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/yttrandefrihet> hämtad 5 april 2019.
- Olausson, Josefine, Kruse, Filip, *Göteborg skickade hem NMR*, Göteborgs-Posten, 2017, (<https://www.gp.se/nyheter/g%C3%B6teborg/g%C3%B6teborg-skickade-hem-nmr-1.4687860>), hämtad 20 maj 2019.
- Redaktionen, *“Hitler och Tredje riket”*, 2019 <https://www.nordfront.se/hitler-och-tredje-rikt.smr>, hämtad 29 maj 2019.

Regeringsformen, Sveriges rikets lag, 2017

Regeringskansliet, *Sveriges tjugoandra och tjugotredje periodiska rapport till FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering.*, Stockholm, 2017

Statens offentliga utredningar, *Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter*, SOU 2010:70

Så styrs Sverige, Det demokratiska systemet i Sverige, Grundläggande fri- och rättigheter (<https://www.regeringen.se/sa-styrs-sverige/det-demokratiska-systemet-i-sverige/grundlaggande-fri--och-rattigheter/>), hämtad 5 april 2019.

Thunlind, Jimmy, “*Manipulativ undersökning påstår att 98 procent av svenskarna tror på ‘Förintelsen’*”, 4 april 2019, hämtad 27 maj 2019.

Vinberg, Aline, *Yttrandefrihet- till vilket pris som helst? En studie om yttrandefrihet och dess gränsdragning*, Teologiska institutionen, Uppsala universitet, Uppsala, 2016

Wikipedia, *Nordiska Motståndsrörelsen.*,

(https://sv.wikipedia.org/wiki/Nordiska_motst%C3%A5nds%C3%B6relsen#cite_note-40), hämtad 26 april 2019.